

ARADI KÖZLÖNY

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF 1885
1897—1932.

1935

Szerda, 1935. január 23.
19. szám.

Bulgáriából jelentik:

A bolgár kormány, — olvassuk a bucaresti-i sajtó vezető-organumaiban, — új közigazgatási törvényt léptetett életbe. Az új rendelkezések nyíltan be nem vallott, de annál erősebben érezhető célja az, hogy tüzzel-vassal bolgárosítsák el az országnak mindazokat a területeit, ahol népi kisebbségek élnek nagyobb néptömegekben. Így Burgovában, Geniovában, Novoselben, Bella Radoban statisztikailag is beigazolt tény, hogy többszáz ezer román népkisebbség alkotja a városok zömét, akik joggal elvárhatták és megkövetelheték, hogy a kormány, — igazságos népkisebbségi politikával, — legalább is a közigazgatásban biztosítson részükre egy-egy polgármesteri, alpolgármesteri, alispáni, vagy főjegyzői képviselést.

Igy is történt mindmáig. A neuilly-i békeszerződés idevonatkozó pontjainak értelmében a bolgár kormány erkölcsi garanciát vállalt arra nézve mindenkori, hogy az ország területén élő kisebbségi nemzetek jogait tiszteletben tartja, őket egyenrangú állampolgároknak tekinti. Az eddigi gyakorlat szerint, a bulgáriai román, török népkisebbségeknek nem is lehetett okuk panaszra. A kormányok, amelyek komolyan betartották a nemzetközi egyezményeket, a legteljesebb egyenjogúságot biztosították népkisebbségeiknek a Balkánnak azon a csücskén is, ahol a mai Bulgária fekszik. A bulgáriai román népkisebbség intellektuális vezetőinek munkásságát az egymást követő kormányok tárgyilagosan értékelték és érvényesülésre is segítették. Mindez azért történt, mert belátták, hogy nemcsak ostobaság, hanem egyenesen bűn, ha az ország egész lakosságának több millióra rugó népkisebbségi tömegeit csak azért zárják ki az állam kötelekéből, mert más a népi eredetük, mint az ország többségi lakosságának. Az eddigi bolgár kormányok tehát mind azokban a városokban és falvakban, ahol a bulgáriai románság nagy tömegekben él, a városok és falvak vezetését, közigazgatását kisebbségi román ügyvédekre, orvosokra bízta, akik felelősségük teljes tudatában tettek eleget feladatuknak. Egy komoly hang sem nyilatkozhatott meg e kisebbségi származású közigazgatási vezetők működése ellen, mert cselekedeteikkel bizonyíthatták, hogy lelkiismeretesen ellátják ügyköreiket és tudatában vannak annak, hogy népük szabad boldogulása végeredményében az ország boldogulását segíti elő. A szabadfoglalkozások verseny pályáján sem lehetett akadály eddig Bulgáriában az, hogy valaki román, görög, vagy török népi származású bolgár állampolgár. A bulgáriai kisebbségi mérnökök, a kisebbségi postások, vasutasok, tanárok, orvosok és tanítók megállták helyeiket, tehát semmi oka nem lehetett az elfogulatlan kormányzati szellemnek, hogy eltávolítsa, kismizmizze őket helyeikről. Most mindez hirtelen megváltozott. A tulzó bolgár nacionalista agitáció vezetői, saját népszerűségük kétes értékű növelése érdekében, hamis és az országra nézve egyenesen káros jelszavak alapján, annyira megmérgezték az egész ország közvéleményét, hogy a helyzet idáig fejlődhetett: a kisebbségi állampolgárok nyílt üldözésévé. kiebrudalá-

Iamandi válaszolt

Négy milliónyi kisebbség nem lehet veszedelmes tizennégy millió román számára

— mondotta Iamandi miniszter. — Erélyes válasz a támadásokra. — Visszautasított vádaskodások. — Viharos jelenetek szakították meg Iamandi beszédét

Izgalmas viták a parlament mai ülésén

Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának telefonjelentése: A Kamara mai ülésének megnyitása után Hasnas többségi képviselő kérte, hogy adjon a kormány választ az üveg-és cementkartell ügyében bejelentett interpellációjára. Manolescu-Strunga nyomban válaszolt és közölte, hogy az ügy még tanulmányozás alatt áll és hogy az üvegipar részéről máris árleszállítást értek s közölte, hogy reméli: nem lesz szükség állami beavatkozásra. Deleanu (gheorghista) a devizarendszer ügyében terjeszt be interpellációt, amire szintén Manolescu-Strunga válaszolt és kijelentette, hogy

az idei import 2 milliárddal magasabb, mint az 1932-es és 33-as években volt.

Sasu miniszter a belső kölcson felosztásáról szóló javaslatot terjesztette a kamara elé, majd Iamandi Victor emlékedett szólásra és mondotta el az egész ország közvéleménye által feszült érdeklődéssel várt válaszát, azokra a támadásokra, amelyekre a kamarában az erdélyi városok romanizálásával kapcsolatban elmondott beszéde miatt érték. Iamandit a többség hatalmas tapsal fogadta. A miniszter azzal kezdte beszédét, hogy az a támadás, amelyet személye ellen indított az Unversul, nem egyéb, mint erkölcsi gyilkosság kísérlete. Megemlékezvén a kamara december tizenhetedik üléséről, amikor a sok támadás tengelyébe került beszédét elmondotta, rámutatott arra, hogy bár az ellenzék jelen volt az ülésen, senki sem állott fel, hogy támadást intézzen ellene, amikor a városok romanizálásával kapcsolatos kijelentéseit megtette.

Calinescu (közbekiált): Ha itt lettem volna, felhívom a figyelmet...

Iamandi: Ha az a helyzet, hogy bizonyos következtetéseket kellene, hogy levonjak ténykedéseimből, vállalnám ezt...

Constantinescu-Bordeni (gheorghista):

Már régen le kellett volna vonni a következtetéseket!

Már régen le kellett volna vonni a következtetéseket!

Popescu-Necsesti (többségi) Iamandi beszéde után szót kér. Ezután Radu Lascu (gheorghista) akart felszólalni, azonban a többség nagy tüntetést rendezett ellene.

Politikai árulónak és imposztornak neveztek a többségi képviselők Lascut.

Erre óriási vihar tört ki, nagy zaj lett urrá és a csendet csak nagynehezen sikerült helyreállítani. Giurgescu képviselő kéri, hogy a többségi képviselők ne szakítsák félbe a szónokokat, majd ismét Iamandi beszél. Azt hangoztatja, hogy minden képviselőnek kötelessége lett volna akkor közbeléptnie, amikor beszédét elmondotta, ha ezek tényleg nemzeti érdeket sértettek volna. De háromszáznál több képviselő közül egyetlen egy sem akadt, aki erre gondolt volna, ellenkezőleg: tíz percen keresztül ünnepezték a minisztert.

A menval'oz'atott parlamenti jegyzőkönyv

Másnap azután — mondotta a miniszter — az Unversul úgy mutatott be, mint nemzeti csirkefogót. Azonban a támadás nem az állam érdekein alapult, hanem az volt a cél, hogy engem kompromittáljon. Azok a facsimilek, amelyeket a parlamenti gyorsírók jegyzeteiből közölt az Unversul, szemmel látható rosszakartu módon voltak összeállítva, nyilvánvalóan olyan elképzelés alapján, hogy így egy vádiratot készítsenek ellenem. Ez a támadás nem érinthet engem, mert hiszen a gyorsírói jegyzeteket sem át nem tekintettem, sem pedig ki nem javítottam.

A jegyzetektől kihagyták azokat a részeket, amelyek nem voltak megfelelőek kitűzött céljaiknak.

Éppen a kihagyott részek tartalmazták a

gek elleni demagógia bönitja meg a nemzetgazdasági élet természetes ütemét és kelt indokolatlan gyanakvást ott, ahol az összefogásra leginkább van szükség. A bulgáriai népkisebbségi tömegek elnyomása nemcsak emberi jogtörés, de okatlan kormánypolitika is és mindenki, aki csak ismeri a nemzetek történetének logikáját, megértheti a méltó felháborodást a népkisebbségeket elnyomó, türelmet és irgalmat nem ismerő, de végzetesen téves kormánypolitika miatt.

nemzeti liberális-párt tényleges állásfoglalását a tárgyalt problémát illetően. Ez a kihagyás bizonyítja a jóindulat hiányát.

Iamandi ezután arról beszélt, hogy a *nemzeti liberális-párt valóban megértő politikát folytat a kisebbségek felé.* Ennek a magyarázataképpen leszögezte, hogy ez a megértő politika onnan ered, hogy

4 milliónyi kisebbség nem lehet veszedelmes 14 millió román számára.

A továbbiakban emlékeztet a miniszter néhány 1924-ben tett kijelentésére, amelyek bár azonosak voltak a december 17-iki beszédével és mégsem váltották ki Popescu-Necsesti nyilatkozatát, aki pedig a kormány tagja volt. Tiltakozik az ellen a beállítás ellen, mintha beszédével argumentumokat adott volna a budapesti revizionisták szájába. Beszédének befejezésekor részletesen ismerteti eddigi közéleti tevékenységét, a háboru előtt és a háboru után, a liberális párton belül és azon kívül.

— *Elfogadom a tanadásokat* — mondotta a miniszter — *de visszautasítom a rúgalmakat, különösen, ha azok egy háromórás beszéd kiragadott részeire épülnek. Nem hiszem, hogy ezekért a dolgokért árulónak kell hogy tartsanak.*

A miniszter beszédét óriási lelkesedéssel fogadta a Kamara többsége és több képviselő kérte a beszéd kiragasztását.

Válasz Iamandi beszédére

Popescu-Necsesti válaszolt ezután Iamandi szavaira és emlékezteti a minisztert arra a kijelentésére, hogy a csatolt területek és különösen Erdély városait

nem lehet 15 év alatt állami akcióval oly módon megváltoztatni, hogy a 90 százalékban idegen elemektől lakott városokat tiszta románná változtassák át.

(Iamandi itt közbeszólt, a szónok azonban tovább folytatta beszédét.) — Éppen Iamandi válaszából tűnik ki — mondotta Popescu-Necsesti — hogy fenntartja előző állításait, másrészt megelégedésének adok kifejezést, hogy Iamandi kötelességének tartotta előző kijelentésére visszatérni. Általában úgy igyekeztek annakidején beállítani, hogy Iamandi beszéde tévedés volt. A kormány tagjai szükségesnek tartották Clujon kinyilatkoztatni az erdélyi városok román jellegét. Így tehát az Universul kampánya, amely Iamandi mostani felszólalására okot adott, éppenséggel nem nevezhető morális gyilkossági kísérletnek, mert ellenkezően, célja a nemzeti érdekek megvédése volt.

A képviselő ezután Titulescu genfi beszédét idézi, amelyben az erdélyi románság ezeréves tradícióira hivatkozott.

Iamandi röviden válaszolt még az elhangozottakra, majd az ülést néhány jelentéktelen ügy megtárgyalása után bezárták.

A szenátusban Oanea Lőrinc interpellációt terjesztett elő a Cagero társaság működését illetően és egész sor akta rendelkezésre bocsátását kéri a belügyminisztériumtól, miután kijelenti, hogy a társaság az államra káros gazdálkodást folytat.

Leonte Moldoveanu szenátusi elnök emelkedett ekkor szólásra és kijelenti, hogy Oanea őt kívánja támadni, mivel az említett társaságnak ő, a szenátus elnöke — igazgatósági tagja. Moldoveanu kijelenti, hogy a társaság abszolút normális keretek között működik, nem fejt ki immoralis tevékenységet, sőt az állam gazdasági érdekeit szolgálja. Orleanu rámutat arra, hogy ezt a kérést már tisztázta a szenátus, míg Oanea kijelenti, hogy bár nem akarja gyanúsítani Moldoveanút, mégis tanulmányozni kívánja a társaság tevékenységére vonatkozó iratokat. Scupiewsky az állami bevételek inkasszójáról beszélt, majd a szenátus megszavazta a dunai vízrendőrséget megszervező törvényjavaslatot.

POMPIER

a legjobb és legolcsóbb
tűzoltó készülék

BUCESTI, Str. Carol No. 24.
Telefon 3-23-48. 848

Az Universul panaszkodik —

Bulgária keményen bánik a román kisebbséggel

Bucurestiből jelentik: Az Universul hatalmas riportot közöl a déldunai bolgár községekben történt változásokról. A déldunai tartományokban ugyanis többségben laknak a románok, akiket az új bolgár közigazgatási törvény súlyosan érint. A törvény egyes községekből csoportot alakít, a csoport élére egy volt tisztet vagy állambiztonsági közeget neveztek ki bírónak és

az új bíró a legkegyetlenebbül jár el a román lakossággal.

Azokat a köztisztviselőket, akikről azt gyanítják, hogy a román néppel enyhébben bánják,

Középbulgáriába helyezik át, viszont a közhivatalokban táblákat helyeztek „Csakis bolgárral beszéljétek” felirással. A közhivatalok nem érintkeznek román nyelven a román kisebbséggel, viszont azokat a békés románokat, akik anyanyelvüket merik a közhivatalokban használni, az állambiztonsági hivatal és a csendőrség irredentáknak nyilvánítja és súlyosan megverik.

Az Universul riportját ezzel fejezi be:

— *Ime, így tartja tiszteletben Bulgária a neuilly-i békeszerződésnek a kisebbségek védelmére vonatkozó szakaszait!*

Katonai készülődés a litván-német határon

Litvánia és Németország súlyos diplomáciai bonyodalmak előtt — A Memel-terület visszaadása Litvánia feloszlását eredményezné — Intézkedések a Saar-vidék visszacsatolásáról — Kánya magyar külügyminiszter visszatért genfi utjáról

Genfiből jelentik: A Népszövetség főtítkársága ma a következő közleményt adta ki: A népszövetségi tanács január 17-én hozott határozatával megbizta a hármass bizottságot, hogy a francia és német kormányok küldöttjei a saar-vidéki kormányzóbizottsággal együtt **állapítsák meg azokat az intézkedéseket, amelyek a Saar-vidék visszacsatolására vonatkoznak, továbbá a népszavazással kapcsolatos francia és német kötelezettségek betartására szükségesek lépéseket.** A bizottság legközelebbi ülését Nápolyban fogja megtartani.

Saarbrückeni jelentés szerint Sankt-Goershausenben tegnap le akarták tartóztatni Mayer volt polgármestert, a szeparatisták hívét, aki ellen sikkasztás vádjára miatt indult meg az eljárás. **Mayer azonban a rendőrhöz elől házána pincéjébe rejtőzött, ahol meggyilkolták.** A volt polgármester letartóztatásával Tilk rendőrbiztost bízták meg. Amikor Tilk rendőreivel behatolt a házba, a volt polgármester meg akart szökni, mire leütötték. A saar-vidéki népszavazás főtörvényszéki ügyésze a gyilkosság miatt **letartóztatási végzést adott ki Tilk ellen, a saarbrückeni ügyész azonban megtagadta a végzés foganatosítását.**

Budapestről jelentik: Kánya Kálmán magyar külügyminiszter genfi utjáról, amelyet Bécsben politikai tárgyalások céljából egy napra megszakított, ma délelőtt visszaérkezett Budapestre. A déli órákban felkereste Gömbös Gyula magyar miniszterelnököt, akit részletesen tájékoztatott genfi tárgyalásairól. Úgy tudják politikai körökben, hogy a magyar képviselőház külügyi bizottságát jövő hét hétfő vagy keddiére hívják össze és ezen az ülésen úgy Gömbös Gyula, mint Kánya Kálmán alapos tájékoztatást nyújtanak a külpolitikai helyzetéről és a Magyarországot közelebbről érintő külpolitikai kérdésekről.

A memeli probléma

Berlinből jelentik: Az utóbbi napokban Litvánia és Németország között feszült lett a viszony. Koch, a nemzeti szocialista párt keletporoszországi főmegbízottja, a saar-vidéki népszavazás eredményének kihirdetése után megtartott keletporoszországi nagyközött olyan kijelentést tett, amelyben többek között olyan kijelentést tett, hogy most, a saar-vidéki döntés után

a német kormány fokozott figyelemmel fordul Memel felé

és a nemzeti szocializmusban a Memel-vidéki németek biztos támaszt találnak.

Kochnak ez a beszéde Litvániában óriási feltűnést keltett és néhány nappal később a kownói kormány megbízásából a berlini litván követ kérdést intézett a birodalmi kormányhoz arra vonatkozólag, hogy miképpen

értelmezendő Koch beszéde? Minthogy a berlini litván követ kérdésére a német kormány még máig sem adott választ,

a litván sajtó rendkívül hevesen támadja Németországot és Hitler birodalmi kancellárt és vezért.

A königsbergi lapok tegnap arról irtak, hogy a litván kormány nem elégszik meg azal, hogy támadja Németországot sajtóján keresztül, hanem a német határ közelében, Suvalsktól északra, egészen fel Memelig,

katonai csapatokat összpontosítottak.

Ugyanekkor a kownói lapok azt írják, hogy a birodalmi kormány Tilsid, Insterburg és Eydguhmen környékéről katonai csapatokat szállított a litván határra.

A londoni és párisi lapok a német diplomácia fokozott működéséről számolnak be, amelyeknek

az a célja, hogy a Memel-terület visszakerüljön Németországhoz.

Ez Litvánia felosztásával volna egyenlő. Ugyancsak utalnak arra is a lapok, hogy Ausztriában a monarchista körökben nagy izgalom uralkodik.

Laval londoni utazása

Párisból jelentik: Laval külügyminiszter Genfiből való visszatérése óta londoni utazásának előkészítésével foglalkozik. Tegnap délelőtt több tárgyalást folytatott a külügyminisztériumban, amelelt azonban további erőfeszítéseket tesz, hogy Németországot és Lengyelországot megnyerje a keleti egyezményhez, amit a jelenlegi európai biztonsági rendszer legfontosabb pontjának tekint. Beavatott körökben a francia biztonsági politika szempontjából döntő fontosságúnak tekintik a legújabb genfi tárgyalásokat.

Rejtélyes haláleset Prágában

Csehszlovákia első pénzügyminisztere menyének tragikus halála

Prágából jelentik: Titokzatos ügyben nyomoz a prágai rendőrség. Rasin Lajos dr. ügyvéd ma hajnali négy órakor hazatért lakására és feleségét a fürdőszobában holtan találta. A rejtélyes haláleset ügyében megindult a vizsgálat, azonban eddig még nem sikerült kideríteni, gyilkosság, vagy öngyilkosság történt. A jelek arra mutatnak, hogy az előkelő uriaszony nem halt meg természetes halállal. Az elhunyt menyé Csehszlovákia első pénzügyminiszterének, Rasinnak, aki tudvalevőleg merénylet áldozata lett.

Feltáruznak a magyarországi forradalom titkai

Rákosi Mátyás bűnügyének tárgyalásán

Berinkei Dénes és dr. Balogh Ernő feltűnést keltező vallomása — Károlyi Mihály gróf szerepe új megvilágításban

Budapestről jelentik: Délelőtt 9 órakor folytatta a törvényszék Szemák-tanácsa Rákosi Mátyás bűnügyének főtárgyalását. Elsőnek a bíróság folytatta Berinkei Dénes volt miniszterelnök tanukénti kihallgatását, aki felvilágosítást adott a volt forradalmi idők egyes kulisszatitkairól. Az elnök kérdésére Berinkei kijelenti, hogy gróf Festeticsnek, az akkori hadügyminiszternek azért kellett távoznia, mert a szociálisták ellenforradalmi tevékenységével vádolták, ami meg is felelt a valóságnak. Festetics ellen vizsgálat indult, de a bebörtönözést elkerülte. Majd elmondja, hogy Batthyány Tivadar gróf és Lovászy Márton azért váltak ki a kormányból, mert a kormány egyre balfelé orientálódott és szerintük az antant nem volt hajlandó egy ilyen balfelé sodródó kormánnyal békét kötni. Márciusban az egész kormány választást akart elrendelni, mert remélték, hogy a polgári pártok többséghez jutnak.

— Károlyi Mihály nem érintkezett a szélsőségekkel a kormány beleegyezése nélkül? — kérdezi az elnök.

— Közvetlen tudomásom nincs róla, de értesüléseket kaptunk felőle, hogy külföldi szélsőségekkel érintkezést tartott tenn.

A magyar köztársaság utolsó percei

Majd elmondja még a tanu, hogy a kommunistákkal szemben több ízben fel akartak lépni. A legközelebről az érintette a kormányt, hogy a kommunisták a februári lakberek kifizetése ellen izgattak. Nem sokkal ezután 66 kommunistát le is tartóztattak. Közöttük voltak olyanok is, akiknek nem volt részük a rombolásokban és ezért Károlyi Mihály és közte nézeteltérés támadt. Károlyi meghagyta, hogy a kommunistákat a letartóztatásban politikai foglyokként kell kezelni. Később Károlyi leküldte titkárait a kommunisták gyűjtőtáborába az ő tudta nélkül és ekkor történt meg az első élesebb összetűzés közöttük. Majd kimerítően ismerteti, hogyan történt meg a magyar csapatok visszavonása és hogyan hódították tért a bevonuló csapatok. Az antant hadereje a Balkánon 47 hadosztályból állott, míg ezzel szemben a magyaroké elenyészően csekély volt. Amikor Károlyi Genfben utazott a fegyverszüneti tárgyalásokra, akkor a szerb csapatok megkezdték a demarkációs vonalak átlépését.

Az elnök ezután szünetet rendelt el, majd pedig amikor megnyitotta ismét az ülést, akkor dr. Balogh Ernő ügyvédet, nyugalmazott minisztert szólították a terembe. Tanuvallomását azzal kezdte, hogy 1918-ban Bács-Bodrog megyének volt a főispánja, majd Budapestre került a közlekedési minisztérium élére. Az elnök megkérdezi, hogy jelen volt-e Károlyi és Lovászy Márton drámai megbeszélésén.

Epizódok, amelyek már a történelemé

Balogh kijelenti, hogy ott volt és elmondja ennek a történetét. Károlyi a tanácskozás közben így szólt Lovászyhoz:

— Én már Marcikám a szocialisták koscsiján ülök és rohanok lefelé. Majd ismertette azt a minisztertanácsot, amelyen a Berinkei-kormány lemondott. Ő már erre a tanácskozáásra is feldúlt állapotban ment fel, mert utasítást kapott, hogy fegyveres karhatalommal kell az országon keresztül kíséreni nagyobb mennyiségű szalonna- és zsirszállítmányt, amelyet Szabadkáról szállítottak Csehországnak. Ezen az ülésen kialakult az a felőgás, hogy le kell mondani, hogy a szocialisták vegyék át a hatalmat, mert ezekben az időkben mindenki az ő táborukba vonult. Ezért mondtak le.

Az elnök kérdezi, igaz-e, hogy Kunfi kijelentette, hogy a szocialista párt undorral

veszi át a hatalmat.

— Lehet — válaszolta Balogh. — Kunfinak voltak ilyen kijelentései, de közölnöm kell, hogy a polgári miniszterek nem mondtak volna le, ha Kunfi vette volna át a miniszterelnökséget. Mi Garami Ernőt, vagy Peidlit sejtettük miniszterelnököknek.

Majd dr. Buzá Barna volt földművelésügyi miniszter tett érdekes vallomást. Kijelentette, hogy a katonatanácsnak Friedrich István volt a vezetője és ugyancsak Friedrich erőszakolta ki a lánchídi csatát is. A nemzeti tanács megalakítását is ő ajánlotta.

Lelőtte feleségét és öngyilkos lett egy targul-muresi kapitány

A megrázó családi tragédia előzményei — A boldogtalan családi élet adta a fegyvert a kapitány kezébe

(Az Aradi Közlöny targul-muresi tudósítójának telefonjelentése)

Megrendítő családi tragédia tartja izgalomban Targul-Mures társadalmát. Az esemény híre ma a kora délelőtti órákban terjedt el a városban és mindenütt őszinte megdöbbenést és részvétet váltott ki. A felfokozott érdeklődés annál is inkább érthető, mert a tragédia szereplői különösen a targul-muresi román társaságokban általánosan ismeriek.

Ma reggel kilenc órakor Alexandrescu Alexandru targul-muresi kapitány, a katonai alreáliskola volt tanára, a hadkiegészítő parancsnokság jelenlegi pénztárnoka lakásán

revolverével kétszer rálőtt feleségére, majd pedig öngyilkosságot követett el.

Az egyik golyó a kapitány feleségének bal arcsonthát hatolt be és a jobboldalon jött ki, míg a másik golyó a balkarját sebesítette meg. A kapitány ezután önmaga felé fordította a fegyvert és halántékán lőtte magát. Az asszony rendkívül súlyosan sebesült meg, míg a férfi azonnal meghalt.

Alexandrescu Alexandru kapitány 40 év körüli férfi és előkelő családból származott. Nemrégiben sikerült letennie az örnagyi vizsgát. A kapitány unokaöccse volt Samsonovici vezérkari tábornoknak. Felesége, akit Verá-nak hívnak, harmincéves és cernauti-i lengyel családból származik.

A tragédiát, hírek szerint, a házasságok között folyó állandó veszekedések idézték elő. Az asszony rabiátus természetű volt és nem egyszer tettegés támadt rá férjére. Utótte a tisztiszolgákat is, úgy hogy legutóbb négy hét alatt a családnál öt tisztiszolga változott. Anyósát, aki fiát határtalanul szerette, az asszony elűzte a háztól és az uriaszornynak butorozott szobába kellett költöznie.

Alexandrescu Alexandru kapitány előre készülhetett tervére, amit az is bizonyít, hogy az utóbbi napokban rendkívül ideges, szőrekorzott volt. Barátai — akik tudtak szerencsétlen családi életéről — ismételtlen is érdeklődtek nála, hogy mi baja van és nem lehetnének-e valamiben segítségére, de a kapitány ilyenkor csak annyit mondott, hogy nincs szüksége segítségre, ő majd elintézi az ügyet.

Hétfőn este későbbben tért haza és amikor a tisztiszolga ajtót nyitott, ezt mondta neki:

— Feküdj le és hogyha éjszaka vagy reggel veszekedést hallanál, ne gyere be a szobába.

A tisztiszolga a parancsnak eleget is tett és amikor reggel szóváltás hangja szűrődött ki az ajtókon keresztül, természetesen nem

Kijelentette Friedrich azt is, ha Károlyi nem alakítja meg a nemzeti tanácsot, akkor megalakítja azt ő.

Kun Béláról elmondja, hogy ő igyekezett már ezekben az időkben is kompromittálni a kommunisták eme vezérét, akiről megtudta, hogy Clujon silksasztást követett el. De akkor már nem járt eredménnyel ez az akciója. Amikor egy minisztertanácsban szóba került Kun Béla letartóztatása, ő kijelentette, ha már Kun Bélát megverték, kár, hogy nem ütötték agyon.

Rákosi Mátyás volt népbiztos ügyének további tárgyalásán Szentpéteri Józsefné és Emeriszi Margit volt miniszterelnökségi gépirónokot hallgatták ki. Szentpéteriné kijelentette, hogy a kommün idején készült jegyzőkönyveket közvetlenül a bukás előtt Révész Mihály, a szociáldemokrata-párt titkára vitte el, azzal az indoklással, hogy azok sok ember fejébe kerülhetnek. Kihallgatták ezután a kommün idején letartóztatottakat és ellenforradalmárokat, akik vallomást tettek a parlament pincéjében lefolyt kínzásokról. A tárgyalást holnap folytatják.

ment be a szobába. Amikor később revolverdörrenést hallott,

felszakította az ajtót, berohant gazdájára lakosztályába, de akkor már késő volt: a tragédia megtörtént.

A vizsgálat megállapította, hogy a kapitány az éjszaka folyamán levelet írt édesanyja címére és a levelet az asztalon meg is találták. Ebben a kapitány bocsánatot kér édesanyjától tettéért és elpanaszolja, hogy mindennek felesége volt az oka. Reggel a házaspár között szóváltás keletkezett, amely hangos veszekedéssé fajult és ekkor rántotta elő a kapitány revolverét, amellyel kétszer rálőtt feleségére.

Az asszony véresen összeesett és talán egy pillanatnyi idő sem telt el, amikor már újabb lövés dördült el:

a kapitány önmaga ellen fordította a fegyvert és halántékán lőtte magát.

Közvetlenül ezután rohant be a szobába a tisztiszolga, aki megdöbbenve látta, hogy mi történt. Azonnal telefonált a mentőknek, a rendőrségnek és orvosért szaladt. Mire az orvos megérkezett, a kapitány meghalt, felesége azonban magához tért. Rövidesen megállt a ház előtt a mentőautó.

A kapitány felesége csodálatos hidegvérrel viselkedett. Felöltözködött és idegei csillapítása végett aszpirint vett be, majd pedig saját lábán ment ki a mentőautóig.

Az esti órákban érkezett hírek szerint az asszony állapota válságosra fordult és életbemaradásához kevés a remény. A kapitány holttestét holnap felboncolják. A szerencsétlen kapitány temetésére előreláthatólag Samsonovici tábornok is Targul-Muresre érkezik.

CORSO — MOZGÓ

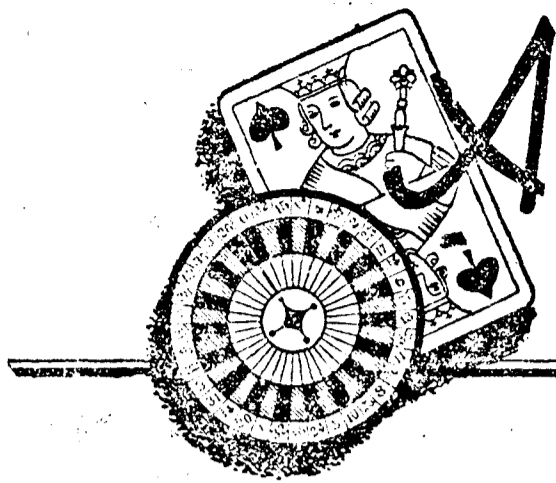
5. negyed 8 és 9 órakor PREMIER!

Bécsben 18 mozgósínházjátsza egyszerre.
LENGYEL M. NYHART BROSZKY MIKLÓS
vigjátéka. zenéje.

Helyet az öregeknek!

A kacagás és humor mesterműve. — A főszerepben: Szőke Szakáll, Erdélyi Mici, Halmay Tibor, Király Kató, Verebes Ernő, Huszár Puffy, Bárcsony Rózsi, Dénes György.

A film egyik érdekes lele a e az osztrák-magyar futball mérkő és a leteti lele e.

Paál Jób
RIPORT-
REGÉNYE

láthatatlan birodalom

A játék és az ideges ember

A játékszenvedély legyőzte a táncórületet — Mit mond az ideg orvos? — „A kártya ma az egyetlen békebeli üzlet, ahol nincsen devizaroklátozás, szállítási engedély” — Mi az oka annak, hogy társasösszejöveteleknél már az ötödik percben elhangzik az indítvány: ...kezdjünk a munkához... (9)

(Copyright by Jób Paál. Utányomás tilos.)

A játék, legyen az akár szórakozás, akár szenvedély, éppen olyan ősi ösztöne az embernek, mint a tánc. Akik jártak a fronton, azok tudják, hogy a bakák még a srápnélek süvítése közben is verték a blattot. A szeretetadományok csomagjainak pakkendeklijéből vágta ki kártyalapokat és azokra rajzolták színes ceruzákkal a figurákat. Játsoztak ott is, ahol a nap huszonnégy órájának minden percében hátuk mögött ólálkodott a halál. És nemcsak szórakozás volt a számukra a játék, hanem idegmegnyugtató is. Elvesztették a zsoldjukat, a végszükség idejére félretett konzervdóznit, a frissen talpalt bakkancsot, horpadt födeiű nikkelórájukat. De mialatt játszottak, nem gondoltak a feld-

zásában fantázia nélkül dolgoznak reggeltől estig, még csak kilátásuk sincsen a prosperitásra. Szakasztott úgy, mint a lövészárokban guggoló fiúnak, vagy a háboru idején élt házasságú lánynak, aki évekig nem tudta kiadni ösztönét, hogy aztán belevesse magát a táncba. A mai ember keres olyan akciót, amely nem áll a gazdasági krízis befolyása alatt. Ma, ha az ember leül kártyázni, akkor egyrészt sikert akar elérni a játékban, nyerni, nyerni annyit, amennyit csak lehet, másrészt azonban tömegpszichológiája is van a játéknak, amely

az egyetlen békebeli üzlet, hiszen itt nincsenek devizaroklátozások, szállítási engedéllyel, megkötöttségek és korlátozások, amelyek egyébként béklyóba verik a mai ember életét és gazdasági tevékenységét.

— A játék ma annyira leköti az embert, hogy az teljesen elfelejti állandó napi gondjait. A játék abszorbeálja a játékos zaklatott agyvelejét, az öntudat alatt állandóan működő és zavaró komplexumokat, szóval: az idegrendszerre igen nagy megnyugtatót jelent.

— Nem véletlenség az, hogyha ma bárhol összeül egy társaság, akkor az ötödik percben már felhangzik az indítvány: „Kezdjünk a munkához... Fogjunk a játékhoz!” Az oka ennek: Az emberek kerülni akarják a társasági témákat, amelyeknek mindegyike zavar valakit. Senki sem elég őszinte ahhoz, hogy feltárja a baját. A társaság folyton a sebes helyek érintését váltja ki, ezeket pedig legtöbb ember leplezni akarja. A társadalom óskorában, a kőkorszakban és a későbbi korokban is a társasági élet evással és ivással zajlott le. A mai ütőeretemeszedéses korban egy-egy bridge-estély, vagy egyéb meghívásos játékszata már nem ebben éli ki magát. Ennek, még ha éjszakaizással jár is, nincsenek olyan súlyos következményei, mint a régebbi összejöveteleknek, amikor hainalig ittak és ették. Egymás szórakoztatásán kívül már csak azért is fontosak ezek az összejövetelek, mert úgy a férfiaknak, mint a nőknek, akik eljutottak abba a korba, ahol felesleges indulataikat nem tudják

zik meg a szanatóriumomba, a kórelőzmény felvételénél megszoktam kérdezni: „szokott-e inni, dohányozni, vagy kártyázni?” A legutóbbi években majdnem minden ideges ember stereotipikusan azt válaszolja: „Sajnos nem kártyázom, mert — nem tudok!” Ezek a paciensek maguk is látják, hogy azokat, akik kártyázni tudnak, mennyire le tudja kötni a kártya. Látják, hogy ezeknek szórakozás a játék és ki tudja vonni őket lenyűgöző, kellemetlen gondolataik alól. Ezért is jöttek divatba az utóbbi időben azok a játékok, amikhez nem kell játéktudás. Amíg a bridgenél és a kommerszjátékoknál szükség van magasabb tudásra és kombinációs képességekre — amelyek fokozottabb élvezetet nyújtanak — addig például a rómmínél, vagy akár a rulettnél ilyen játéktudásra szükség nincs. Ma mindenki játszani akar. Mert kérem: hiába rendelék én egy ideges embernek, akinek szórakozásra van szüksége, koncerteket, ha az illető a zenében nem talál örömet és szórakozást, akkor a részére kinszenvedés végig ülni akár Beethoven kilencedik szimfóniáját is.

— Ismertem én a békeidőben is sok komoly, megfontolt üzletembert, aki minden évben elment Monte Carloba és szórakozást talált benne, ha ott ülhetett a rulettasztal mellett. Tévedés lenne azt hinni, hogy a rulett, vagy a pák feltétlenül rom-

Mostanában, ha az emberek összejönnek a társaságban, az ötödik percben már elhangzik az indítvány: „kezdjünk a munkához...”

lásba visz. Teljesen attól lúg minden, ki milyen mértékben játszik. Lehet bridget is házardul játszani és lehet szórakoztatóan játszani a rulettet. A szenvedély a szenvedélyes embert éragadhatja az életben mindenütt: saját üzletében, szerelmi esztőnél és alszós közben is. Aki nem tudja indulatát lefékezni, az katasztrófába rohanhat még a sakktabla ártatlan figuráinál is. Bizonyos, hogy mi orvosok, ha a játékot ajánljuk idegmegnyugtatónak, jól megnézzük: hol és kinél tesszük meg ezt az ajánlatot. De megtesszük. Mert az esetek százai igazolják, hogy a játék, mint terápia bevált.

— Amikor tehát mi, orvosok, embereknél, akiknek idegrendszere túlságosan meg van viselve, akik állandóan az életnek csak kellemetlenségeit látják, akikre azt mondom, hogy „folyton csak magukba néznek, ahelyett, hogy kifelé néznének” a szórakozást ajánljuk, akkor elsősorban a játékokra gondolunk. A játék az, ami eltereli a gondolatát elsősorban saját magáról. Rengetegen tanultak meg már a szanatóriumomban kártyázni, valamennyien kivétel nélkül halásak voltak érte. Ezek az emberek rájöttek arra, hogy az ilyen ártatlan szórakozásra odahaza is szükség van, mert különben újra depresszióba esnek. És rengeteg embernél figyeltem meg, hogy szórakozást jelent a számukra a játékkaszinó. Akkor is, ha maguk nem játszanak, csak nézik az életnek azt a hallatlanul érdekes tobzódását, mely ott nap-nap után lezajlik.

— Az esetek százait tudnám elmondani. Emberekről, akik odahaza megrágnák a garast is, a kaszinóban pedig szemrebbenés nélkül dobnak jelentős összeget a pirosra, vagy feketére. És megnyugtatója őket a játékszenvedélyük kitombolása, akár nyernek, akár vesztenek. Miért? Mert ez a világ kizökkenést jelent mindennapi életünkben, szórakozással egyenértékű és ami szórakoztat, az nyugtat...

Az én véleményem egyébként az, hogy a mai kártyaláz éppen úgy el fog mulni, mint ahogy lecsökkent a táncórület és kinevelődik egy olyan generáció, ahol — ellentétben a mai nemzedékkel, amelynél az ötven éves ember is nehezen mozog — még a nyolcvan esztendősek is vígan golfoznak, akár az öreg Rockefeller...

Az első parti: fej-e, vagy írás...

spitalra, a tömegsírokra, amiknek meszet öntenek a tetejére, a veszteséglistára, ahol abécé sorrendben következnek hosszú rubrikákban egymás alatt a nevek, az otthonmaradottak ezernyi gondjaira, a szöges drótokra, akik ott rozsdásodnak a svárm-lénia körül és az éjszakában fellobbanó fénycsávákra, amiknek nyomában aratott a halál...

„Hogyan reagál a játékra az ideges ember?” — ezzel a kérdéssel fordultam dr. Lakatos Viktorhoz, a badeni Lakatos szanatórium igazgató-főorvosához, amikor a badeni játékkaszinó bülféjében leültünk egyszer az asztalhoz. A felelet, amit kérdésemre kaptam, orvosi szempontból világítja meg a játék örök problémáját.

— A természet rendjében benne van — felelte Lakatos doktor — hogy az ember örökké foglalkozni akar valamivel. Az életösztön az embereket cselekvésre készíti. A fiataloknál ez a cselekvési ösztön mozgásban nyilvánul meg. A gyerek ugrál, vagy szaladozik. A pubertás korában sorra következnek aztán a tánc és a sportok. A munkában élő embernek a mozgás már nehezebbre esik és nem is jelent élvezetet a számára. De akcióra mégis szüksége van. Ez az akció lehet passzív, vagy aktív. Békebeli időben az emberek legnagyobb része passzív szórakozásokat keresett: színházba járt, meghallgatta a hangversenyeket, szórakozott a látványosságoknál. Kereste a társaságokat. De csak a városi embernek állottak rendelkezésére ezek a szórakozások, a vidéki ember már akkor is a kártyában élte ki magát. Hiszen tudjuk: a vidéken voltak a legnagyobb kártyacsaták.

— A háboru után jutottunk el aztán ahhoz a játéklázhoz, amelynek pszichológiai alapja megfelel annak a nagy táncórületnek, amely közvetlenül a békekötés után dühöngött. Amde a játékszenvedély legyőzte a táncórületet. A gazdasági krízis súlyos idejét éljük. Az emberek a maguk foglalko-

Katonák a lövészárokban.

mozgással egybekötött akcióban levezetni. Szükségük van rá, hogy olyan akcióban éljék ki magukat, amelyek szívüknek és véredényrendszerüknek megfelelnek.

— Ha egy idegileg összeroppan ember érke-

Előkelő családból származó fiatal leányt raboltak el Bucurestiben

Amerikai stíli, autós leányrablás a fővárosban — Négyszáz lejért adták el a szerencsétlen fiatal leányt

Az elmúlt év novemberében, egy este fél nyolc óra tájban egy taxiautó állott meg a bucuresti-i Icoanei-park közelében. Az autóban három férfi ült. Kettőn leszálltak és a kocsiközelében sétáltak, amíg fel nem tűnt a közelben egy fiatal leány. Adott jelre a férfiak rávetették magukat a leányra és mielőtt az még segítségért kiálthatott volna, betuszkolták az autóba, amely hamarosan elrobogott.

Ez az amerikai stíli leányrablás indította meg az események sorozatát, amelyeknek folyamán a fővárosi rendőrségnek

sikerült kiterjedt leánykereskedő-banda nyomaira bukkanni s amelynek ügyében ma Aradon és Timisoarán nyomoznak.

Az elrabolt leány: Stan Elena 15 éves, előkelő család gyermeke, aki az emlékezetes estén hazafelé sétált. Néhány nap múlva a szülők pársoros levelet kaptak a leányuktól. Ebben Stan Elena megnyugtatta szüleit, kijelenti, hogy egy fiatalemberrel szökött meg, aki feleségül fogja venni. Megígéri, hogy néhány nap múlva ismét életjelt ad magáról. A levél alján férfiírás szerepel, az ismeretlen férfi kijelenti, hogy feleségül veszi az urileányt. Néhány nap telt el, a szülők semmiféle értesítést nem kaptak. Erre feljelentést tettek a rendőrségnek, amelynek hosszas nyomozás után most sikerült megtalálnia a leányt és kideríteni a tragédiát, amely Stan Elena körül lejátszódott.

A fiatal urileányt a férfi a lakására vitte, ahol erőszakot követett el ellene. Ezután egy Grinberg Eugenia nevű asszony házába vitte, ahol több szerencsétlen társával együtt fogva tartották. A lelkiismeretlen rabló négyszáz lejért adta el a leányt az éjjeli mulatóhely tulajdonosnőjének. Két hónapon át tartózkodott itt a szerencsétlen leány, aki ezalatt testileg-lelkiileg súlyos beteg lett. Két hónap múlva a mulatóhely tulajdonosnője megállapította, hogy Stan Elena beteg, mire egy öregasszonynál helyezte el. Itt találta meg a rendőrség a leányt, akit nyomban hazaszállítottak szülei

lakására, ahol orvosi kezelés alá vették. Grinberg Eugeniát letartóztatták.

Az asszony beismerte, hogy négyszáz lejért vásárolta meg a leányt a banditától, tkinek nevét nem tudja, csupán „Vasil” néven ismeri. Beismerte, hogy többször vásárolt a leányrablótól hasonló módon szerzett „árut”.

Felmentettek egy aradi főtéri céget százezer lejes adóbírság fizetése alól

Elvi jelentőségű döntést hozott az aradi törvényszék a forgalmas kérdésekben — A timisoarai tábla döntése egy aradi illetékpörben —

Egy ismert főtéri cég adóbírsága ügyében hirdetett ma ítéletet az aradi törvényszék második szekciójának Moldovan-Alexandrescutanácsa. Mint annakidején részletesen megírtuk, az aradi pénzügyigazgatóság százezer lejes adóbírságot rótt ki egy főtéri cégre. A céget a patenta-fixa alapján adóztatták meg, utólag azonban a pénzügyigazgatóság kiderítette, hogy a divatárkereskedőt nem illeti meg ez a kedvezmény és nemcsak a különbözetet követezte, hanem bírságot is rótt ki. A cég dr. Ungár Imre ügyvéd útján fellebbezést nyújtott be a bírság ellen és a legutóbbi tárgyaláson az ügyvéd részletesen kifejtette, hogy a pénzügyigazgatóság jogtalanul járt el a megbírságolásnál.

Az ügyben ma hirdettek ítéletet. A törvényszék elvi döntésében

helyt ad a fellebbezésnek és megsemmisíti a százezer lejes bírságot.

Kimondotta a bíróság az indokolásban, hogy a cég kiadhat munkát és mégis a patenta-fixa alapján adóztatandó meg, ha a kiadott munkából származó jövedelme nem teszi ki egész jövedelmének nagyrésztét. Megállapította a bíróság, hogy a fellebbező cég beigazolta, hogy csak öt loerővel és hét munkással dolgozik és a pénzügyigazgatóság tévedést követett el, amikor a kiszolgálószemélyzetet és inasokat is munkásoknak vette. A cég tagja egyébként az lpartestületnek is, tehát joga van a kedvezményre. Az ítélet kereskedői körökben általános érdeklődést keltett.

Ugyancsak ma hirdetett elvi jelentőségű döntést a timisoarai tábla is egy aradi ügyben.

Nem fog többé csalódní!

Mindenütt csak a híres

borotvapengét kérje. Tartós é! Nem izgatja a bőrt. Képviselő: HENRY BINDER, Bucuresti, Calea Calarasilor 80.

Arad ügyvédtársadalma tiltakozik a joghallgatók sztrájkja ellen

— Vasárnap közgyűlést tart az aradi ügyvédi kamara —

A joghallgatók sztrájkja ellen — mint megírtuk — az egész ország ügyvédtársadalma állást foglal. Az elmúlt napokban távirat érkezett az aradi ügyvédi kamarához a bucuresti-i országos szövetségtől, amely felkérte a kamarát, foglaljon állást Arad is ebben a kérdésben. A távirat nyomán összeült a kamara választmánya, dr. Moldovan Silvius dékán elnökle alatt és határozati javaslatot készített az ügyben. A határozatban az aradi ügyvédség állást foglal a sztrájkoló joghallgatók és azoknak kivánságai ellen. Teljesíthetetlennek deklarálja azokat a követeléseket, amelyeket a sztrájkoló diákság hangoztat s amelyben a hároméves kötelező ügyvédjelölt-ség eltörlését kéri, valamint jogot arra, hogy a három alapvizsga letétele után, nyomban a kamara tagja lehessen a vizsgázott joghallgató. Ez visszaesést jelentene az ügyvédek nívója tekintetében — mondja a határozat és nem engedhető meg, hogy az ügyvédi képzettséget erőszakosan csökkenték, ami az

ügyvédtársadalom leszegényedéséhez vezetne.

— Állami érdek, hogy egy elitfoglalkozásból, mint az ügyvédi, — szögezi le a döntés — ne kreasjon a túlszűfolttság folytán intellektuális munkanéküliséget. A jelenlegi ügyvédi törvény a diákság érdekeit is szolgálja, amennyiben magasabb képzettséget, de ezzel egyidejűleg magasabb dotációt is biztosít számukra. A módosítás katasztrófális következményekkel járna, nemcsak a ma, hanem a holnap ügyvédjei számára is.

A tiltakozó határozatot az aradi kamara az igazságügyminisztériumnak, az ügyvédszövetségnek és az ilfovi kamara dékánjának küldötte el. Ezt a határozatot Arad ügyvédtársadalma a vasárnapi közgyűlésen ratifikálja. Vasárnap délelőtt tíz órakor tartja ugyanis rendes évi közgyűlését a kamara az aradi törvényszék 102-es számú termében. Ezuttal hagyják jóvá a múlt évi zárszámadásokat és szavazzák meg az 1935-ös költségvetést is.

A pénzügyigazgatóság Várhoz László aradi iparosnál túlságosan magasra vette helyszíni szemle után a lakásérték utáni illetéket és nem vette figyelembe a betervezett lakbérleti szerződést, azon indokolással, hogy a háztulajdonosok és lakók többnyire összejártsanak és a valóságnál kisebb lakbért jelentenek be. Az iparos dr. Ungár Imre útján fellebbezést jelentett be az aradi törvényszékhez, amely elutasította a fellebbezést. Most került az ügy a timisoarai tábla elé, amely elvi döntésében kimondotta, hogy a pénzügyigazgatóság saját okiratát nem veszi figyelembe, amikor szabad becslés alapján állapítja meg a lakásérték-illetéket és nem a betervezett hivatalos lakbérleti szerződés alapján.

A tábla helyt adott a fellebbezésnek és a lakbérleti szerződés szerinti illetékösszeget állapította meg.

Megbukott a bolgár kormány

Az új kormány ma megalakult.

Szófiából jelentik: A Georgieff-kormány ma benyújtotta lemondását, amelyet a király elfogadott. Az uralkodó Zlates tábornokot bízta meg a kormányalakítással. A lemondás híre politikai körökben nem keltett különösebb meglepetést, mert már tudott dolog volt, hogy nézeteltérések keletkeztek. Ezeket még inkább kimélyítették a genfi események. A napokban ismertette jelentését Bulgária külföldi hitelezői érdekében kiküldött népszövetségi megbízott, aki túlságosan kedvező színben tüntette fel az ország pénzügyi viszonyait. Zlates tábornok kinevezésével politikai körök katonakormány alakítását jósolták, ami az esti órákban részben be is következett. Kedden este Zlates tábornok hivatalosan közzétette az új kabinet névsorát, amely a következő: Miniszterelnök és hadügyminiszter: Zlates tábornok. Belügy: Kolev. Külügy: Batolov. Gazdaságügy: Molov. Kultusz: Radev tábornok. Igazságügy: Kalendarov. Közlekedésügy: Zahariev. Pénzügy: Obreinov. A kormányban katonai személyiségeken kívül csak azok a politikusok szerepelnek, akik a király bizalmasai.

CENTRAL: 5, 7¹/₂ és 9¹/₂ órakor

Egy leány keresi páriát

Mulattató, dertis zenés víziókat. Főszereplői: Magda Schneider, Harald Paulsen, Theo Lingen

SELECT: Premier! 5 7¹/₂ és 9¹/₂ órakor

A Montblanc királya (Der ewige Traum).

A legszebb a pesi fim. Erdekes cse'ekmény, gyönyörű elvét ek

SEPP RIST. BRIGITTE KOKKEV. Diákoknak engedélyezve!

Gyermekhintőporral ne kísérletezzon,

„HÖFER“

az igazi!

127

Varjassy Lajos dr. halála
Az elhunyt utolsó kívánsága

Varjassy Lajos dr. halálhíre általános megdöbbenést keltett Aradon. A halálhírrrel kapcsolatban különféle verzók terjedtek el. Voltak, akik öngyilkosságról beszéltek, de olyanok is akadtak, akik úgy tudták, hogy Londonban véletlen baleset következtében hunyt el a volt aradi kormánybiztos.

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Benjamin Romulus dr. rendőrkvésztört, hogy a halálhír Aradra érkezésének körülményeiről érdeklődjön. A rendőrkvésztor elmondta, hogy a belügyi vezérfelügyelőségtől érkezett telefonértesítés csak röviden tudatta Varjassy Lajos dr. elhunytát, ugyanekkor pedig arra szolgáltatták fel az aradi rendőrkvészturnát, hogy keressék fel az aradi rokonságot és kérdezzék meg, hogy temetésére vonatkozólag akarnak-e intézkedéseket tenni.

Felkerestük dr. Jegessy Károly helyettes városi főgyógyászt, aki elmondta, hogy a kvészturna értesítésén kívül semmi hírt nem kaptak az aradi hozzátartozók Londonból. A holttest hazahozatala nem kerülhet szóba, hiszen több mint egy millió lejbe kerülne az ideszállítás. Ezen kívül pedig felesége és leánya Magyarországon tartozkodik.

A londoni rendőrség értesítése szerint Varjassy Lajos dr.-nak az volt az utolsó kívánsága, hogy halálhírét csak Aradon élő rokonságával közöljék. A volt kormánybiztos aradi rokonsága már minden lehető módon megpróbálkozott a halálhírről kapcsolatosan bővebbet megtudni, ez azonban a déli órákig eredménytelen maradt.

— **Egon Ervin Kisch három hónapra ítélték.** Londonból jelentik: Az ausztráliai Sidneyben ma 3 havi börtönműre ítélték Egon Ervin Kisch német szélsőbaloldali újságíró, tiltott partraszállás miatt. Az újságíró ideiglenesen szabadlábra helyezték. Kisch néhány héttel ezelőtt egy háboruellenes értekezleten akart Sidneyben részt venni, a hatóságok azonban megtagadták tőle a partraszállási engedélyt. Ennek dacára sikerült kiszállnia s most elfogták.

— **Svábhegyi szanatórium.** Igen elismert speciálitást szerint Basedov-kórnál a Svábhegy gyógyhatása versenyez az 1000 méteres gyógyhelyekkel.

Új ásványvizkereskedés

Kizárólagos egyedárusága a „Málnási Mária“ és a paptamási „Lithynia“ ásványvizeknek teljesen töltesben. Raktáron tart továbbá friss töltesű Bikszádi, Hebe, Borszéki, Ferenc József, Lománczi vizeket

ROTHBART ÉS SALGO
oradeai cég aradi fiókja
ARAD, Str. Eminescu 24. 411 Tel. 923.

— **Január 27-én, vasárnap délelőtt 10 órakor** a „Hakoah“ sportegylet helyiségében az erdélyi-részi Makkabbiad szervezet nagyszabású összejövetelt tart, amelyen az összes romániai zsidó sportegyletek képviseltek magukat. Az összejövetel tárgya az áprilisi Makkabbiaddal kapcsolatos ügyek megtárgyalása, valamint a jövő évi Makkabbiad előkészületeinek megbeszélése.

— **Nagy érdeklődés nyilvánul meg a január 31-én tartandó aradi filharmonikusok által megrendezésre kerülő koncert iránt.** A hangverseny a Kulturpalota nagytermében tartják meg és érhető a közönség érdeklődése akkor, amikor a kitűnő aradi filharmonikusokon kívül a bucaresti-i királyi palota zenekarának elsőrangú fuvósai vesznek részt. A hatvan tagú zenekart maga Maszini Egizio alezredes, a királyi palota zenekarának európai hírnév karmestere vezényli. A jegyek a koncertre a Diecezana papirkereskedésben kaphatók.

— **Az aradi Régi Barátok Asztaltársasága** szokásos évi vacsoráját január hó 23-án este tartja meg az Iparos Otthon épületében levő Hagyótelek étteremben.

Farkasok támadták meg a timisoarai személyvonatot**Pánik az utasok között az orsovai állomáson — Enyhült a hideg és helyreállt a vasuti forgalom**

A szokatlanul erős fagy után némi enyhülés állott be. A havazás is megszűnt ma, az olvadás azonban még sem kezdődött meg, mert a hőmérséklet fagypontra alatta volt. Az esti órákban természetesen újból erősödött a hideg.

A nagy hideg a hegyekből lekergette a farkascsoportokat, amelyek az ország számos részén hatoltak be a falvakba. Ma reggel egy farkascsoport az orsovai állomásra is behatolt, ahol megtámadta a személyvonatot. A reggeli órákban érkezett be az állomásra a Timisoaráról jövő személyvonat.

Mielőtt a leszállás megkezdődött volna, az utasok rémülten vették észre, hogy farkasok támadták meg a szerelvényt.

Az egyik farkast a beérkező vonat gázolta el, három másik pedig megkísérelte, hogy a vag-

gonokba behatoljon. Nagy pánik keletkezett az utasok között, senki sem mert kinyitni a vaggonok ajtaját. Végül az állomás hólapátos munkásai számaikkal szétverték a csordát, és két farkast agyonverték. Csak hosszú idő múltán merészkedtek elő az utasok a vagonokból.

Az államvasutak vezérigazgatóságának jelentése szerint az ország valamennyi vasútvonalán helyreállt a normális forgalom, csupán Orsova környékén vannak még némi zavarak. A Turnuseverin—Orsova—Caransebes utszakaszon a személyvonatok két mozdollyal, a tehervonatok pedig redukált teherszállítással közlekednek.

Rómából jelentik: Rómában ma erős havazás indult meg. Egész Olaszországban mínusz hét fok alá esett a hőmérséklet. Ilyen hideg 10 esztendeje nem volt Rómában.

Helyet az öregeknek**(Sajtóbemutató a Corso-moziban)**

A magyar filmgyártás egyik határköve az a Hunnia filmgyárban készült mű, mert technikailag oly tökéletesen van megoldva, hogy bátran készíthetett volna akármelyik berlini UFA műteremben, vagy hollywoodi Paramount stúdióban. Nem követünk el hibát, ha elsőnek Fiben Istvánt említtük meg, aki nem csinált mást „csak“ fotográfálta a „Helyet az öregeknek“ című filmet, de olyan mesteri kézzel, amely dicséretére válhatna bármelyik világhíres operatőrnek is. Mellette a szereplőkön kívül Fritz Schultz a rendező munkája kitűnő, aki Pest szépségeiből is ad helyenként izelítőt, ezenkívül pedig a mellékfigurákat nagyszerűen állította be. A darab hőse kétségkívül Polgár bácsi, (Szöke Szakáll) a vidéki papirkereskedő az ő ellenállhatatlan humorával, elmaradhatatlan üveggolyóival és kedélyes tréfáival. Bársony Rózi szökebb, mint valaha. Úd. friss, ragyogóan táncol, Halmay Tibor nem kell dicsérni. Érdekes. Dénes György, akinek nálunk ez az első filmszerepe olyan, mint egy amerikai filmhős. Verebes humoránál van. Kis szerepet játszik Király Kató (Király Ernő leánya), Erdélyi Mici stb. Látjuk egy pillanatra László Bandit is és rajta kívül sok ismerős erdélyi színész. A legkedvesebb jelenetek közé tartozik Bársony Rózi Andrassy-uti felvonulása és Szöke Szakáll első pesti napja... A darab maga kedves, szellemes vigjáték, amely azonban nagyon rászorul a kitűnő színészekre.

— **A Kölcsey-Egyesület jövő vasárnap a Kulturpalotában januári irodalmi délutánját vonzó szép tartalommal rendezi.** Az aradi sajtó kitűnőtollu tagja, Multas Jenő dr. Ady Endre emlékeztét fogja idézni bevezetőül. Előadásának érdekes tartalomra valló címe: „Ady korszakának szállás-csinálója.“ Nagy érdeklődésre számíthat az inéu költőorvos, Balogh Ernő dr. irodalmi előadása ezen a címen: „Gyermekáldás Shakespeare szoneteinek tükrében.“ A befejező előadás dr. Schweitzer József tanáré lesz, aki e célra készült vetített képekkel szemléltetve a rovarok és virágok szerelméről fog beszélni. A szóbeli előadások közt, az énekművészet fog szóhoz jutni. Fetter Irén kitűnő énekművész nő iskolájának tehetséges tagja, Bakó Lászlóné fog operariát és magyar műdalokat énekelni Fetter Irén művészi zongorakísérettel. Ez a széptartalmú műsor is bizonyosan alkalmas fog szolgálni azoknak, akik nem tagjai a Kölcsey-Egyesületnek, hogy ilyenekül jelentkezzenek, mert a Kölcsey-Egyesület elnöksége belépti díj nélkül csak tagjainak rendezi az előadásokat a Kulturpalotában.

— **Leendő anyáknak kellő figyelmet kell fordítani arra, hogy bélműködésük rendben legyen, ami legegyszerűbben a régóta ismert természetes „Ferenc József“ keserűvíz használata által — reggel, éhgyomorral egy fél pohárral — érhető el.**

— **SI- és ródlíkirándulás Casoiara.** A könnyen beállható enyhe időjárásra való tekintettel a Societate Carpatina Ardeleana aradi Czarán osztálya kihasználja akarván, a kedvező időjárást, január 24-én si- és ródlíkirándulást rendez a casoiari menedékházhoz, ahol megfelelő és jókarban tartott pálya áll rendelkezésre. Tekintettel arra, hogy a vezetőségnek előre kell gondoskodnia fogatos szánókról, jelentkezéseket szerda délig elfogad Sándor Iyán és Társa sorsjegyirodája.

Aradváros harcot indít**a súlyos patkányveszedelem ellen****Dr. Cucu Vazul városi főorvos előterjesztése — A villanygyárral kötött szerződés ügye a város vezetősége előtt**

Aradváros vezetőségének ülésén kedden délelőtt jelentette be hivatalosan Ursu János dr. intézménybizottsági elnök a minisztertanács január hó 8-án kelt, 30. számú jegyzőkönyvében hozott határozatot a városnak az aradi villanygyárral fennálló szerződés viszonyának meghosszabbítására tárgyában. A minisztertanács jóváhagyta az aradi villanygyár koncessziójának meghosszabbítását a már ismertetett feltételek mellett és ebben az értelemben a Monitorul Oficial január hó 19-én megjelent számában látott napvilágot az idevonatkozó törvényes felhatalmazás is. Aradváros vezetősége nagy érdeklődéssel vette tudomásul Ursu János dr. bejelentését, majd határozatilag kimondta, hogy a városvezetőség hivatalos uton értesítse az aradi villanygyárat a meghosszabbított szerződés életbelépéséről és ezzel a jogi tényről összefüggő kötelezettségek aktuálisá válásáról.

Egyébként a városvezetőség ülésén a városi egészségügyi hatóság tett számos figyelemreméltó előterjesztést. Így Cucu Vazul dr. városi főorvos markáns szavakkal hívta fel a városvezetőség figyelmét arra az egyre növekvő veszedelemre, amely a patkányok szaporodása jelent városi városi ingatlanok és intézmények számára. Így köz tudomásu tény, hogy a Városi Színház épületében a patkányok a lehető legveszedelmesebb mértékben elszaporodtak és ugyanez a helyzet a városi vágóhid területén is. A patkány, mint ragadozó rágcsáló is veszélyt jelent, mert mindent összerág és felőröl, ahová csak ér. Am másfelől ezek az állatok és élősdiek a legveszedelmesebb járványterjesztők is és ebből a szempontból kiirtásukra ugyan csak haladéktalanul szükség van.

Cucu dr. a timisoarai városilag megszervezett patkányirtás lebonyolítását ismertette ezután a városvezetőség tagjaival, majd felhívta a figyelmet arra a körülményre, hogy a 23.260. számú egészségügyi miniszteriumi körrendelet nemcsak felhatalmazást is ad a patkányirtásra minden városi terület részére, hanem kötelezőleg elő is írja indokolt esetekben. Azt a javaslatot tette, hogy a város adja ki vállalkozóknak a patkányirtás lebonyolításának munkáját. Ami az idevonatkozó költségek előteremtésére vonatkozik, Cucu dr. egy kész tervet terjesztett a városvezetőség elé. A tervzet szerint a városzerte kötelezővé tett patkányirtás céljaira minden egyes aradi háztulajdonost arra köteleznének, hogy telkük minden 100 négyzetmétere után 50 lej, a 20 munkásnál nagyobb személyzeti létszámmal dolgozó ipari és kereskedelmi vállalatok pedig ugyancsak 100 négyzetméterenként 75 lej fizetnének a patkányirtás céljaira. Olyan telektulajdonosok, akiknek telke legalább egy ötdöntésben be van építve, 25 lejes egységárban vennék ki részüket a patkányirtási hadjárat anyagi fedezetéből. A szükséges hivatalos telekkimutatások elkészítésével a városvezetőség hivatalból a kataszteri hivatalt bizná meg. A városi főorvos külön is hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a patkányirtáshoz még ez év tavaszán haladéktalanul hozzá kell látni, mert a nyári hónapok csak növelnék a patkányinvázió veszedelmét.

Szinház — Irodalom — Művészet

»Az orvos«

(Sydney Kingsley színműve az aradi színházban)

Kingsley világsiker aratott színműve az „orvos” problémáját boncolja, világítja meg lüktető drámai események keretében.

Kint, az uccán, a városban, a villamoson, a földalattin, az üzletekben, az irodákban, a gyárakban a gépek mellett, a tánctermekekben és lokálokban, bárókban és színházakban, mozikban és boxmérkőzéseken feltartóztatatlan irammal robajlik, zug, száguld az élet.

Bent, a hatalmas épületben, fehér falak, fehér ágyak, fehér köpenyek, fehér főkötők, ezüstösen villanó műszerek között, az állandó virraszás csendjében sziszifuszi, agyat, ideget, egész embert követelő szakadatlan küzdelem folyik ennek a rohanó, büszke életnek megmentéséért. Itt csend van, csak néha szólal meg az orvost kereső mikrofon, a levegő nem zugás és nem robaj hanghulláma irtó, a levegőt itt csak halk sóhajok, panaszszavak és fájdalmas felsikoltások terhelik.

Fehér köpenyekben járó emberek: orvosok élnek itt, naponta szemben a kihunyo étellel, a leselkedő halállal, naponta küzdelemben, birokban a mások életéért. Ami itt folyik, az nem munka, amit itt az emberek végeznek, az nem mesterség, ez nem pálya, hanem hivatás és — csoda-e ha közben, míg az ember mások életét menti a magáéért megfellelkezik, a magáét nem tudja elrendezni és mire észrevenné, mire kezébe venné, mire életét odaállítaná a Röntgen-gép elé, lefektetné a műtőasztalra, megvizsgálná, meghallgatná a lelke szavát és a kérdést: hova lett a magánéletem, a személyes életem, a boldogságom — addigra már be is következett, feltartóztatatlanul megtörtént a tragédia. És ez után oly nehéz rendbeszedni, folytatni, vagy talán helyesebben: megkeresni az életet.

Az aradi színház prózai együttese szível-lelékkel állott a darab szolgálatába. Mészáros Béla érző szívű Fergusson dr. volt, rajongó szerelme hivatásának. Jól átgondolta és jól építette fel szerepét. Két művészi jelenete sokáig emlékeztetés marad: az, amikor megtudja, hogy annak az éjszakának, amelyet Barbara ápolónővel töltött, milyen következménye lett és, amikor az utolsó képen felveszi a telefont, megnyugtat, utasításokat ad: folytatja a munkát. A darab egyik, legkiválóbban jellemezett alakja Hochberg professzor, a kitünő sebész. A hivatása, a szanatórium, a műtő az élete. Fekete Mihály alakította sok megértéssel. Forgács Sándor néhány perces jelenete után percekig zugott a nyiltszini taps.

A milliomos lányának szerepét Hegyessy Magda játszotta. Temperamentumos amerikai flapper volt az első jelenetekben és sok mindent megértő és megérző, ha kell lemondani is tudó nő az utolsó képen. Barbara ápolónő lehetetlen finom alakját Csengery Ica keltette életre. Az élet, a világ, a szerelem, a boldogság utáni vágy csengett ki hangjából és gesztusaiban, mozdulataiban (amikor megáll Fergusson dr. ágya előtt, ránéz, fejkötőjéhez nyúl) már ott volt a vég megsejtése. Rajtuk kívül: Frits Boriska, Olasz Lajos (egy markáns vonásokkal megrajzolt orvos figurájában), Felhő Ervin, Jávör Alfréd, Kozma, Tompa Laci, Odry igyekeztek szolgálni az előadás sikerét, amely talán még teljesebb lett volna, ha a rendező néhány szembeötlő hibát eltüntet. (—r.)

Csütörtökön délután mutatja be a színház a »Szeressen, kedves« című operettet

A „Szeressen, kedves” az idei szezon szenzációja lesz. Telve van humorral, bájos muzsikával, hangulattal, tánccal, egyszóval minden kelleke megvan ahhoz, hogy a közönségnek tetszen. Az előadás is olyan kitünő, hogy Timisoaran minden alkalommal zsufolt nézőtér tapsolt kitünő színészeinknek. A vezetőszerepet Erényi Böske játsza, kívül Dálnoky Dudas, Tompa Laci, Felhő Ervin, Halmágyi Harry és a közönség többi kedvence szerepel. A kitünő operett csütörtök délután és este, pénteken, szombaton, vasárnap délután 3 órakor és este 9 órakor szerepel a színház műsorán.

* Az aradi Városi Színház e heti műsora. Szerda este fél 9 órakor: Az Orvos. (Ujdonság, másodsor.) Csütörtök délután 5 órakor: Szeressen, kedves. (Operett-premier, itt először. Erényi Böske szenzáció alakítása.) Este 9 órakor: Szeressen, kedves. (Operettujdonság). Egész héten, vasárnap délután 3 és este 9 órakor a nagykerü: Szeressen, kedves.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A petroleumon kívül a cukoreladást is monopolizálja az állam

Benyújtották a képviselőházhoz az új pénzügyi törvényjavaslatokat — A benzinre, a petroleumra és más bányacikkekre új illetékeket állapít meg a kormány

Tegnap beszámoltunk arról, hogy az ellenzéki pártok helytelenítik a pénzverde felállítását és a kétezer millió lej értékű új ércpénzek kibocsájtását, valamint a petroleumon monopol bevezetését. Ennek ellenére, a pénzügyminiszter ma mégis olyan törvényjavaslatokat terjesztett a parlament elé, amely javaslatok a fenti célokat szolgálják, részben pedig előkészítik azok megváltoztatását.

A benyújtott törvénytervezetek között szerepel az új ércpénzek kibocsájtásáról, a nemzeti pénzverde felállításáról, az 1934. évi országfejlesztési kölcsön felhasználásáról és elosztásáról, valamint a gépjármű- és látványossági adók megváltoztatásáról szóló javaslat.

Ugyancsak a parlament elé vitte a kormány az egyenesadótörvény reformját is, amely a régi alapelveket meghagyja ugyan, de több szakaszt kiegészít és az adókiivetés, az inkasszállás és kezelés egyszerűsítését is előírja. A pénzügyminisztérium rövid idő alatt befejezi a petroleum és a cukor állami egvedárusításának bevezetéséről szóló javaslatot, valamint a jelenlegi állami monopoliumok átszerzéséről készülő tanulmányokat.

Ezután elkészítik az ezekre vonatkozó törvényjavaslatokat, tehát a petroleumon kívül a cukorkereskedelmet is monopolizálja a kormány, mert ezzel szaporítani akarja az állam jövedelmét.

Hogy a valóságban tényleg számottevő tiszta hasznat jelentene-e ez az államkincstárnak, az most még nem állapítható meg. A fogvasztóközönséget elsősorban az érdekli, hogy az új monopoliumok nem drágítják-e meg az első-

rendű közszükségleti cikkeket? A petroleumvállalatok megbízottjai tegnap újból felkeresték Slavescu pénzügyminisztert, akit a monopolium tervének célszerűtlenségéről igyekeztek meggyőzni. Megemlítjük még, hogy a hadsereg szükségleteinek fedezése céljából nemzeti pótdó bevezetését is tervezi a kormány, de hogy erre a célra milyen adók után vetnek ki pótdókat, az még nem került nyilvánosságra.

Újból a cukor és a petroleum állami egvedárusításának megvalósításával foglalkozik az ellenzék közgazdasági napilapja, amely legutóbbi számában bebizonyítani igyekszik azt, hogy az államnak csak kisebb jövedelemszaporulatot jelentene az, ha ezt a két fontos cikket monopolizálná.

— Hiába vezeti be a cukorra a pénzügyminisztérium az állami egvedárusítást, — így érvel az ellenzéki sajtóorgánus. — mert a cukor akkor sem lesz olcsóbb. Ugyanis a magas cukorrépa-árak miatt a gyárosoktól olcsóbban már nem vehető át a cukor, tehát azért az évi 200 millió lej állami haszonért, ami a cukorárusítás monopolizálásából jutna az államkincstárnak, nem érdemes a cukorkereskedelmet a magánvállalatoktól elvenni. A petroleumosztás és árusítás szintén nem teszi szükségessé az állami egvedárusítást és kár is volna a monopoliummal a mai rendszert megbolygatni. Inkább új illetékeket vezessen be a kormány a benzinre és a világító petroleumra, mert ezek még el bírnák az új taksákat. Szó van arról is, hogy néhány bányavaterméket is új illetékekkel drágítanak meg, mert ezáltal kb 100 millió lej évi többletbevétel volna az államnak.

Megalakult az Aradi Árutőzsde választott birói testülete

— A választott bíróság névsora —

Az Aradi Árutőzsde ma délnben tartotta közgyűlését Mateescu István elnöke alatt, amelynek egyetlen tárgya a tőzsde választott birói testületének megalakítása volt. A tőzsde-törvény előírása szerint ugyanis minden év január havában ujjaalakítandó a választott birói testület. A tőzsdetársulat tagjainak választása alapján állítják össze a birák névjegyzékét, amelyből sorshuzás útján jelölik ki az egyes perekben a választott birákat. A tőzsde gabonaosztálya 16. általános áruosztálya 20 tagot választott a birói testületbe és a tagok egyhangú választása alapján az 1935. évre a következő tagokból alakult meg az Aradi Árutőzsde választott bírósága:

Gabonaosztály: Alföldi Pál, Antonescu Virgil, Cirici Aurel, Chera Ioan, Dán Oszkár, Friedmann József, Kardos Jenő, Kornis Ödön, Papp Ilie, Radovan Milivoi, dr. Szöllösi Zsigmond, Trimbitioni Traian, Wagner Ottmár, Zina Tibor, Leipniker Salamon, Szerényi Géza.

Általános áruosztály: Bán Vilmos, Holländer Emil, Halász Dezső, Gheorghiu C. Ion, dr. Lutaj Cornel, Lengyel Béla, Marian Ioan, dr. Reusz Miklós, Reismann Jenő, Rappaport Miksa, Reinhart Gyula, dr. Rácz Sándor, Schreyer Viktor, Salgó Jenő, Stern Gyula, Schwartz Adolf, Sándor Artur, Tauszk Jenő, Wiesel Jenő, Szabó Miklós.

Előreláthatólag a tőzsdei választott bíróság működése a folyó évben már nagyobb arányokat fog ölteni, mint eddig, minthogy egyre növekszik azoknak a cégeknek száma, amelyek ügyleteiket a tőzsdén bejegyeztetik és ezzel megermentik annak a lehetőségét, hogy per esetén a választott bíróság működését igénybevegyék. A ma még érvényben levő tőzsde-törvény szerint ugyanis nem elegendő a kötle-

vélben a tőzsdei választott bíróság illetékességének a kikötése, hanem az ügylet tőzsdei ügynök közbenjöttével a legközelebbi tőzsdei napig be kell jegyeztetni a tőzsdénél, amit annál könnyebben megtehet minden cég, mert a tőzsde áruosztálya ezert a műveletért, tekintet nélkül a számla összegére, kötlevenként 4 lej illetéket számít, míg a gabonaosztályon egy ezreléket tesz ki az illeték. A kötlevélnak tehát olyan kikötést kell tartalmaznia, amely szerint a felek hozzájárulnak ahhoz, hogy az ügylet a legközelebbi tőzsdenapig hites tőzsdéügynök közbenjöttével az aradi árutőzsde könyvébe bejegyeztessék. Minthogy a tőzsde minden kedden tart tőzsdenapot, a hét folyamán kötött ügyleteket keddig be lehet jegyeztetni a tőzsdénél, aminek megtörténtével a tőzsdébíróság per esetén igénybevehető.

— EGYESÜLT AZ ORADEAI KERESKEDELMI CSARNOKKAL AZ OTTANI FÜSZERKERESKEDŐK EGYESÜLETE. Az oradeai Fűszerkereskedők Egyesületének tagjai rendkívüli közgyűlésre jöttek össze a Kereskedelmi Csarnok nagytermében. Az ülésen Costa János elnökelt és közölte az egygyűléssel, hogy a tárgysorozat legfontosabb pontja a Kereskedelmi Csarnokkal való fuzió kimondása. A fuziót előzőleg már kimondta a Fűszerkereskedők Egyesületének elnöki tanácsa és választmányja, és most a közgyűlés ratifikálása volt hátra. Ismertették a tagokkal, hogy a fuzió kimondásáról szóló alapokmány kimondja a Fűszerkereskedők Egyesületének szakmai önállóságát. Egyébként a Csarnok szakosztályaként működik. Ugyanakkor az egyesület tagjai egyenként beléphetnek a Kereskedelmi Csarnok tagjai sorába is. Ezután szavazásra tették fel a kérdést és a Fűszerkereskedők Egyesületének rendkívüli közgyűlése egyhanguan kimondta a Kereskedelmi Csarnokkal való fuziót.

A nemzeti munka védelméről szóló törvény végrehajtási utasítása

A rendeletben pontosan megállapítják, hogy milyen vállalatoknál fognak 80 százalék „román elem”-et alkalmazni

Általános érdeklődést kelt közgazdasági körökben a nemzeti munka védelméről szóló törvény most készülő végrehajtási utasítása, amelyet — bucaresti-i jelentés szerint — a szövegezésre kiküldött bizottság most tárgyal és a megfogalmazás előtt kikérte a legkiválóbb szakemberek véleményét. Ha elkészül a végrehajtási utasítás szövege, akkor be fogják mutatni Tatarescu miniszterelnöknek, valamint a kereskedelem-iparügyi, a nemzetvédelmi és külügyminiszternek is, akik esetleg változásokat javasolnak a tervezetben. Tudvalevőleg ez a törvény, amely a gyár- és kereskedelmi életben a „román elem” intenzívebb foglalkoztatását akarja megvalósítani, mindössze 12 szakaszból áll, tehát tulajdonképpen csak törvényvázlathoz tekinthető. Viszont a most készülő végrehajtási utasítás 120 paragrafusból fog állni és kiterjeszkedik az országban működő nagyobb ipari és kereskedelmi vállalatok működésének részleteire. A törvény röviden csak annyit tartalmaz, hogy az összes ipari és kereskedelmi vállalatoknál foglalkoztatott alkalmazottaknak 80 százaléka „román elem” legyen és 20 százaléka lehet „idegen”. Hogy e két meghatározás alatt mit kell tulajdonképpen érteni, azt a végrehajtási utasítás fogja pontosan körülírni. A fenti előkészítő bizottság pontosan megállapítja azokat az alapelveket, amelyek szerint ki fogják számítani az egyes vállala-

toknál azokat, akik a román elem közé sorozandók.

A 20 százalék „idegen” között előnyben részesülnek azok, akik a jelenlegi törvény életbelépésekor már alkalmazásban álltak és akik román nőt vettek feleségül.

A törvény szerint osztályozni kell az összes alkalmazottakat és a törvény végrehajtási utasítása a kategorizálást az alábbi beosztás szerint fogja meghatározni: A működő alkalmazottak legfontosabb csoportja: 1. a felsőbb igazgatási személyzet, 2. a felsőbb és alacsonyabb műszaki személyzet, 3. a szakmunkások és végül 4. az egyéb munkások kategóriája. A törvénytervezet előkészítő bizottság köréből kiszivárgó hírek szerint rendkívül nehéz ezt a beosztást általánosítani, mert majdnem minden nagyobb vállalatnál más-más rendszer szerint kell csoportosítani az alkalmazottakat úgy, ahogyan azt a román megkívánja. Különösen sok vitára ad alkalmat azoknak a foglalkoztatásuk, akik a nemzetvédelmi célokat szolgáló üzemeknél és vállalatoknál működnek. Azt is pontosan meg fogják állapítani, hogy milyen vállalatok tekinthetők nemzetvédelmi üzemeknek és hogy azok a cégek, amelyek esetleg csak lazább kapcsolatban állanak a hadseregfelszerelési vállalatokkal, beletartoznak-e a speciális elbánást igénylő vállalati csoportokba? A végrehajtási utasítás szigorú szakaszokat tartalmaz azokra, akik nem tartják be a törvényt.

Öt évig uralja az ország piacát a cukorkartell

Újra megkezdte működését a feléledt kartell, amely most már egyeduralmat szerzett az országban — Aratlantlanná tették az egyetlen kartellenküli gyárat

A fővárosi jelentések arról számolnak be, hogy a cukorkartell ismét feléledt, sőt olyan szerződést kötött, amely öt éven át egyeduralmat biztosít az ország piacán a kartellnek, amelynek tagja lett az aradi cukorgyár is. A kartell tagjai közös részvénytársaságot alapítottak „Soc. An. Romana pentru comertul zaharului” címen, husz millió lejes alaptőkével, amelyet két pénzintézetnél, a Banca Romaneascănál és a Banca de Credit Roman-nál helyeznek el. Közös eladási szövetet létesítettek, amely egyedül hozhatja csupán forgalomba az ország cukorgyárainak termékét és megállapították az egyes gyárakra eső kvótát is. Eszerint az aradi cukorgyár a fogyasztás 10,139 százalékát láthatja el.

Egyetlen gyár nem került be a kartellbe: a timisoarai, de ennek kezét is megkötötték, amennyiben szerződést kötöttek vele, olyértelenben, hogy megfelelő mennyiségű cukrot szállít évenként a fogyasztás számára, anélkül azonban, hogy az áraknál konkurenciát csinálna a kartellnek. A kartell január 20-ikán kezdte meg újra hivatalosan működését és közgazdasági körökben már arról beszélnek, hogy a megalakulás nyomán ismét áremelés várható. Több fővárosi sajtóorgánium a kormány közbelépését kéri az áremelések megakadályozására. A fogyasztóközönség mindenestre öt éven át teljesen ki lesz szolgáltatva a kartellnek, amelynek sikerült legázolnia minden árletörésre irányuló kísérletet.

A PATENTA FIXABA SOROZOTT ADÓZÓK VALLOMÁSI KÖTELEZETTSÉGE. Az aradi adókievési pénzügyigazgatósághoz kedden érkezett meg a pénzügyminisztériumból az a rendelet, amely kötelezővé teszi a patenta fixába sorozott adózók adóvallomási nyilatkozatának benyújtását. A rendelet szerint csak azoknak a patenta fixásoknak kell vallomást tenni, akiknek három éves kivétele most jár le, vagyis azoknak, akiknek patenta fixa adóalapját 1932-ben állapították meg. Akiket későbbben osztottak be a patenta fixába, azok nem kötelesek adóvallomást tenni, mert ez a beosztás mindig három évre szól.

Már nem Bucuresti a legjobb tüzfű-vevő. A túlhoszu nyári meleg és az euyhe ősz miatt a tüzfűpiacon ugy Aradmegyében, mint egész Erdélyben igen nyomott volt a hangulat, de amióta váratlanul beköszöntött a legnagyobb hideg, hirtelen megélenkült a piac. A szállítás az egész vonalon megindult és igen sok kötés történt. Az erdőkitermelési program még nem alakult ki teljesen, de február első napjaira az is megtörténik. A legnagyobb tüzfű fogyasztó piac hosszú éveken át Bucuresti volt, ott azonban az utóbbi hetekben megcsappant a kereslet a tüzfű iránt, mert az ujonnan épült hatalmas bérházaknál a központi fűtést nem tüzfűvel és szénmel, hanem leginkább nyersolajjal végzik. Magyarország felé a tüzfű-export az utóbbi hetekben visszaesett. Jellemző, hogy decemberben összesen 71 vaggont vittek tőlünk Magyarországra, mert a mi új külkereskedelmi szabályaink miatt nehézkes volt az üzletek lebonyolítása. Különben is a magyar faforgalmi szervezet nem teljesítette a vállalt kötelezettségeket, de viszont a Sell-szerveze-

tet is mulasztás terheli az export szünetelése miatt. Az új román-magyar kereskedelmi egyezmény aláírása után erős fellendülés várható a fapiacon.

Nagyarányu erdősítési munkálatok kezdődnek. Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztérium erdészeti osztálya nagyszabású erdősítési munkatervet dolgozott ki s azt rövidesen végrehajtják. Hivatalos megállapítás szerint különösen a tölgyerdők pusztulnak erősen. Igen nagy mérvet ölt a tölgyerdők letarolása és különösen a szövetkezetek, valamint a közbirtokosságok 10—15 év óta egyáltalán nem végeztek el az utánültetést. A minisztérium most 10.000 kilogramm tölgy-makkot szerzett, amelyből csemetetelepeket létesítenek és a csemeteket szétosztják az egész országban. Szigorúan ellenőrzik a községi és magánerdők utánpótlását is, mert ezen a téren igen súlyos mulasztások és visszaélések is történtek, amelyek miatt vizsgálatok folynak.

Nyolcezerötshatsz darab belföldi kölcsönkötvényt sorsolnak ki február elsején. Bucurestiből jelentik: A belföldi kölcsönkötvények első felének sorsuzása, amely után a jutalmakat (prémiumokat) fizetik ki, február elsején, délelőtt 10 órakor megy végbe a pénzügyminisztériumban. Összesen 8520 darab kötvényre tartják meg a sorsuzást és ezek a kötvények 1000 lej névértékűek. A kihuzott kötvényszámokra 8467 darab 1000 lej névértékű kötvényt darabonként 1200 lej-vel váltják be és így 10 millió 160.400 lej prémiumot osztanak ki, 53 kötvényt nagyobb összegű prémiumokkal váltanak be, ha a sorsuzáson ezeknek számai kijönnek.

Kiment a divatból

Egy tekintélyes és ismert aradi pénzügyi szakember mondja:

— Az utóbbi évek gazdasági és pénzügyi élete az utóbbi években tudvalevőleg jelentős változásokon ment át. A kor, amely a legnagyobb óvatosságra intett mindenkit, egész üzletágakat semmisített meg. Ezek közé tartozik az is, amit ma a gazdasági élet annyira nélkülöz: a hosszulejárata hitel. Ha esztendőkkel ezelőtt valamelyik pénzintézethez beállított valaki és elmondotta, hogy van egy tehermentes, kétemeletes háza vagy nagyobb kiterjedésű földbirtoka és pénzre, kölcsönre lenne szüksége, amelyet első helyre lehetne betáblálni — a bankigazgató örömmel invitálta közelebb a vendéget, megbeszélte vele a kölcsön feltételeit, a kamatot, a törlesztés módjait és folyósította a kért összeget, amelyre az elképzelhető legrealisabb, legmegfoghatóbb fedezetet kapta: az ingatlan. Hasonló esetben ma a bankigazgató, aki természetesen most sem szívesen utasít el egy kedvező üzletet, sajnálkozó és elhárító mozdulatot tesz: „Nem... a legnagyobb jóakarattal ellenére... nem adhatok... Tudom, hogy megfelelő a garancia, tudom, hogy a pénzügy jó helyen van, de nem folyósíthatom a kölcsönt...”

— A hosszulejárata hitel tehát kiment a divatból. Hogy mi ennek az oka? Elsősorban az, hogy ma hiányoznak a pénzintézetekből azok a betétek, amelyeknek hosszabb lejáratu a felmondási ideje, másodsorban pedig — és ez is jelentős tényező — hiányoznak az újabb betétek. A konverziós törvény tudvalevőleg nyugalmi állapotot teremtett a pénzpiacra. Törvényesen átalakított helyzetet idézett elő, amellyel kapcsolatban most már bizonytalanság nem merülhet fel. Inkább, mert a legilletékesebb tény, hogy ez a kérdés végkép lezárult. A kérdés azonban, amely hosszulejárata hitel iránti igényt és tétlenségre volt kárna. Hosszulejárata hitel — mint a divatból. Ezt talán legjobban szemlélheti a divatokról azonban újra-újra visszatérnek. Mint, ahogy a divatok, úgy vannak gazdasági divatok, amelyek szeretnénk, hogy a nyugalmi állapot megőrizze a bizalom visszatérését és ezzel együtt az egészséges, a gazdasági élet vérkeringését annyira előmozdító, ósdi, de mégis oly jól bevált divatot: a hitelt.

Sertés- és zsirbevételünk Csehszlovákiába. Mint Bucurestiből jelentik, Csehszlovákia már megállapította az 1935. év első felére szóló sertés- és zsirbeviteli mennyiséget. Az összes állományból 14.000 sertést enged be Csehszlovákia és ebből 5100 sertést vihetnek be a romániai szállítók. Az ez év első felére jutó 130 vagon zsirkontingensből a mi exportőrjeink csupán 6 vagon zsirt szállíthatnak Csehszlovákiába.

A tavasz első hírnökei

a „Millwauke” motoros hajóval

újra itt vannak.

Tavaszi középtengeri utazás

Hamburg-Venécia, febr. 19.—márc. 10. 350 RM-től

Nagy keleti utazás

Venécia-Genova, márc. 11.—ápr. 3. 450 RM-től

Második keleti utazás

Genova-Venécia, ápr. 4.—22. 360 RM-től

Görög-, törökországi és fekeletengeri utazás

Venécia-Genova, ápr. 23.—máj. 12. 375 RM-től

Utazás a középtenger nyugati vidékeire

Genova-Hamburg, máj. 14.—jun. 2. 385 RM-től

Elszállásolás, ellátás, kirándulások, szórakozások mind elsőrendű kivitelben.

Jelentkezés, információ, prospektus:

Hamburg-Amerika Linie S. A. R.

képviselőténél:

461

Künstler Vizum- és Utazási-irodában

Arad, Bul. Reg. Maria 24. Telefon: 86.

